

Jan Hamáček
1. místopředseda vlády
a ministr vnitra

Praha 1. října 2018
Č. j.: MV-110471-2/SPB-2018
Počet listů: 3

Vážený pane místopředsedo,

obrátil jste se na mě ve věci možného odškodnění pro pozůstalé po padlých vojácích, resp. příslušnících bezpečnostních sborů, konkrétně pak pro nesezdané partnery a partnerky (druhy a družky). Předně si Vám dovoluji sdělit, že si Vaší iniciativy vážím, hlavně z toho důvodu, že již několikrát došlo k úmrtí vojáka či příslušníka bezpečnostních sborů ve službě, který žil v tzv. neformálním vztahu. Při úmrtí vojáka či příslušníka bezpečnostního sboru ve službě náš právní řád pamatuje vždy na manžele či manželky, případně rodiče zemřelého a samozřejmě na děti zesnulého, ať již z hlediska občanského práva (dědění), či práva sociálního zabezpečení. Tyto kategorie osob jsou tedy po úmrtí vojáka či příslušníka bezpečnostního sboru v souvislosti s výkonem služby zabezpečeny. Pojem družka nebo druh však v našem právním řádu institucionalizován není.

O Vašem návrhu, aby dávku například ve formě výsluhového příspěvku po zesnulém vojákovi či příslušníkovi bezpečnostního sboru pobíral druh nebo družka, je možné tedy diskutovat. Ochrana rodičovství a rodiny vyplývá primárně z čl. 32 Listiny základních práv a svobod. Jsou v zásadě dvě možnosti, kterými by bylo možno dosáhnout požadovaného záměru. Jednu z možností představuje novelizace obecně platné právní úpravy, tedy zákona č. 89/2002 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), konkrétně pak jeho části druhé, rodinné právo. Tento zákon upravuje vztahy mezi taxativně stanoveným okruhem osob (dětmi a rodiči, ostatními příbuznými – potomky a předky,

manžely, rozvedenými manžely). Za takový vztah je možné považovat i vztah mezi neprovdanou matkou a otcem jejího dítěte.

Druhou možnost řešení by představovala změna veřejnoprávních předpisů upravujících služební poměr; to však nepovažujeme za příliš vhodné, neboť uvedené vymezení pojmu druh/družka je ze své podstaty soukromoprávní povahy a jeho vymezení by tedy mělo být provedeno v občanském zákoníku jako stěžejním soukromoprávním předpise. V této souvislosti je nutno uvést, že pojem družka je sice použit např. v zákoně č. 361/2003 Sb., zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 361/2003 Sb.“), konkrétně pak v § 70 odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2003 Sb., kde je jako jedna z důležitých osobních překážek ve službě považován doprovod manželky (družky) do zdravotnického zařízení a zpět v souvislosti s porodem dítěte, zákon č. 361/2003 Sb. jej však blíže nevymezuje. Ve veřejnoprávních předpisech upravujících služební poměr by však bylo zřejmě nutné upravit některé další podmínky pro získání tohoto příspěvku po zemřelém příslušníkovi (např. prokazatelná doba žití ve společné domácnosti; případný souběh vyplácení druhovi/družce a manželovi/manželce, pokud by předchozí manželství nebylo rozvedeno a podobné problematické otázky).

K výše uvedenému doplňuji, že poskytování náhrad různého charakteru při úmrtí příslušníka bezpečnostního sboru je v zákoně č. 361/2003 Sb. těsně navázáno právě na ustanovení občanského zákoníku. Rovněž právo sociálního zabezpečení, konkrétně zákon č. 155/1995 Sb., zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, upravuje podmínky pro poskytování vdovského nebo vdoveckého důchodu a také důchodu sirotčího. Výše citovaný zákon rovněž s pojmem druh, družka nepočítá.

Vážený pane místopředsedo, ujišťuji Vás, že i já si osobně nesmírně vážím hrdinů, kteří položili život ve službě při obraně naší vlasti a za zachování hodnot svobody a demokracie. Domnívám se však, že v tuto chvíli je realizace Vašeho podnětu možná pouze v případě novelizace občanského zákoníku. Doplňuji, že gestorem tohoto právního předpisu je Ministerstvo spravedlnosti.

Nad rámec výše uvedeného si dovoluji podotknout, že by bylo žádoucí systémově řešit i odškodnění pro pozůstalé po padlých i v případě služebního poměru státních zaměstnanců podle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, a dalších zaměstnanců České republiky, neboť i tyto osoby vykonávají službu pro Českou republiku, přičemž např. v souvislosti s hrozbou terorismu nelze bohužel vyloučit i případný útok na některou organizační složku státu, ve které vykonávají státní službu státní zaměstnanci.

S pozdravem

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and curves, likely representing the name of the sender.

Vážený pan
Jan Lipavský
místopředseda Výboru pro obranu
Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
Praha